

Provtagningsanvisning Etanol, P- Instruktion - Hälsa- och sjukvård Region Gävleborg

Titel: Provtagningsanvisning Etanol, P-	Dokumentkategori: Instruktion	Omfattning: Hälsa- och sjukvård Region Gävleborg
Dokumentägare: Vårdenhetschef KKTm Södra Hälsingland	Dokumentansvarig: Kvalitetssamordnare KKL	Beslutsinstans: Vårdenhetschef KKTm Södra Hälsingland
Diarienummer: Ej tillämpligt		Datum för översyn: Se giltigt t.o.m.

P - Etanol

Remiss	<p>Beställning via Cosmic eller LabPortalen. Sökväg Cosmic: Kemi → Läkemedel, droger. Alt. hittas via sökfunktionen.</p> <p>Reservrutin: Pappersremiss (Remiss 1 Bassortiment, Laboriemedicin Region Gävleborg)</p>
Provtagning	<p>5 mL Li-Heparin, gelrör, mintgrön propp. Minsta blodmängd 0,5 mL (200 µL plasma).</p> <p>OBS! Huden får inte tvättas med spritlösning före/ i samband med provtagningen. Använd i stället koksaltlösning eller 1 % Bensalkon-lösning vid rengöring av punktionsställe.</p> <p>OBS! Kan ej tas kapillärt.</p>
Förvaring/transport	<p>Centrifugera provet inom 4 timmar från provtagningen.</p> <p>OBS! Provrör får ej korkas av.</p> <p>Centrifugerat prov hållbart: 1 vecka i kyl (förutsatt att röret är väl tillslutet)</p>
Analyserande laboratorium	<p>Enheten för Klinisk kemi och transfusionsmedicin i Gävle, Hudiksvall och Bollnäs.</p>
Referensintervall	<p>Ej påvisbart</p>
Svarstid	<p>Dagligen</p>
Ackrediterad	<p>Nej</p>
Efterbeställning	<p>Kan inte efterbeställas</p>
Patientinformation	<p>Ej tillämpligt</p>
Biobanksprov	<p>Nej</p>
Kommentarer/övrig upplysning	<p>Ej tillämpligt</p>
Medicinsk bakgrund/indikation	<p><u>Indikation:</u> Intoxutredning</p> <p>Etanoltäckningar används vid diagnostik och behandling av alkoholberusning och förgiftning.</p>

<p>Medicinsk bakgrund/indikation, forts.</p>	<p>Etanol absorberas snabbt från ventrikel och tarm och absorptionen är avslutad efter 45–120 min. Föda fördröjer dock i hög grad absorptionen. Efter upptaget i blodet fördelar sig etanolen mycket snabbt i organismen i proportion till vattenhalten. Eliminationshastigheten varierar interindividuellt och betingas av genetiska variationer av alkoholdehydrogenas, födointag samt leverfunktion.</p> <p>Etanol elimineras till övervägande del genom metabolism. Endast en mindre mängd utsöndras oförändrad med utandningsluften och urinen. Första reaktionen katalyseras av alkoholdehydrogenas i lever- och ventrikelceller. Bildad acetaldehyd är giftig men oxideras snabbt vidare till ättiksyra så att toxiska koncentrationer inte uppträder. Den bildade ättiksyran metaboliseras via acetylkoenzym A med koldioxid och vatten som slutprodukter.</p> <p>Känsligheten för etanol varierar stort mellan individer men allmänt kan förhållandet mellan koncentrationen av etanol i blodet och förgiftningsgraden beskrivas på följande sätt:</p> <p><u>6–11 mmol/L</u>: En hämmande effekt på centra i storhjärnan visas vilka kontrollerar motoriska och psykiska funktioner.</p> <p><u>20–25 mmol/L</u>: De psykiska funktionerna blir alltmer avtrubbade som t.ex. bristande uppmärksamhet.</p> <p><u>45–60 mmol/L</u>: Tydlig berusning kan iakttas. Illamående och kräkningar är vanliga symtom.</p> <p><u>65–90 mmol/L</u>: Redlösheten är fullständig. Andningscentrum är påverkat.</p> <p><u>100 mmol/L</u>: Döden kan inträda genom andningsförlamning.</p> <p>Hos alkoholmissbrukare utvecklas en centralnervöst betingad tolerans vilket gör att höga etanolkoncentrationer kan uppmätas även utan tydligare tecken på berusning.</p> <p>Lathund för rättsligt bruk: P-etanol (mmol/l) * 0,0363 = promille etanol (mg/g) i helblod. Tumregel: 1,0 promille etanol i blod motsvarar cirka 28 mmol/l i plasma eller serum</p> <p>Lathund för vetenskapligt bruk: S-etanol eller P-etanol (mmol/l) * 0,0376 = promille etanol (mg/g) i helblod.</p> <p>Tumregel: 1,0 promille etanol i blod motsvarar cirka 27 mmol/l i plasma eller serum</p>
--	---

Kommunikation och implementering

Dokumentet finns publicerat på samlad sida för provtagningsanvisningar på Samverkanswebben ([Provtagningsanvisningar - Region Gävleborg](#)).

Vid innehållsmässiga ändringar utses också kvalitetssamordnare inom hälso- och sjukvården som extra uppföljare för dokumentet och ansvarar för att uppdateringarna kommuniceras inom berörda verksamhetsområden.

Medverkande och granskare

Dokumentet är framtaget i samarbete med och granskat av metodansvariga samt medicinskt ansvarig för metoderna.

Senaste revideringar

Datum	Revisionsnr	Ändring
2026-04-17	1	Nytt dokument anpassat utifrån uppdaterad dokumentstyrning, ersätter dok 09-64929 som arkiveras. Mindre redaktionella ändringar utan påverkan på innehåll.